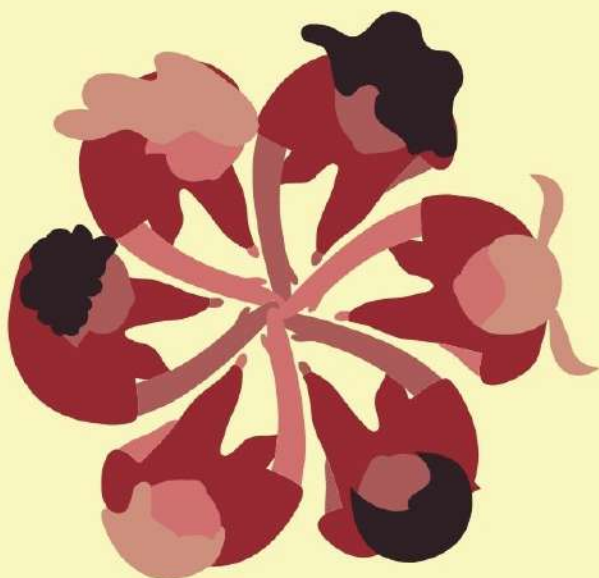

Porta oberta

Com fem l'acollida i el seguiment d'infants i joves des d'una perspectiva inclusiva?

Grup de Treball d'Inclusió i Diversitat
Curs 2019-2020

ÍNDEX

- 1. Introducció: motiu de creació d'aquest document**
- 2. Acollida dels infants**
  - a. Rebem la petició**
  - b. Benvinguda a l'esplai**
    - i. Famílies**
    - ii. Grup d'edat**
    - iii. Equip de monitores**
- 3. Seguiment dels infants i joves**
  - a. Relació amb l'infant o jove**
  - b. Relació amb la família**
  - c. Relació amb els altres agents educatius**

Introducció

Tres premisses bàsiques¹

- Tots els infants són diferents i necessiten de nosaltres una atenció personalitzada, no li neguem a aquest el que donem als altres. I recordeu sobretot, gairebé tot és més senzill si s'actua amb sentit comú.
- Cada infant és diferent i de ben segur tindrà unes capacitats i unes limitacions diferents, el travessi la diversitat que el travessi.
- La inclusió en les activitats de lleure és un dret reconegut, qualsevol infant amb discapacitat té dret a participar en igualtat de condicions en qualsevol activitat de lleure. Cal garantir-ho i no ha de dependre únicament de la bona voluntat dels professionals i de les entitats organitzadores.

Acollida dels infants

Rebem la petició

Ens pot arribar per **diferents vies** (xarxes socials, presencialment, a través d'alguna altra família...). Els passos a seguir són els mateixos, però cal tenir en compte les especificitats de cada situació.

1. Recollim les dades

Prenem nota de les **dades** de l'infant i la seva família: nom, cognoms, contacte, escola (si cal) i **com ens han conegut**. Això ens servirà per detectar on ens fem més visibles.

Hem de tenir en compte que les famílies ens proporcionen moltes dades a través de les inscripcions i que el nostre deure com a monitores és complir amb la **normativa de protecció de dades**. A banda de les dades personals, les inscripcions recullen més informació de les famílies com la situació econòmica i l'estat de salut de l'infant/jove.

Des del moment en què ens fan arribar la fitxa d'inscripció, **som les responsables dels fitxers i les encarregades de tractar aquestes dades**, així que hem d'establir mecanismes per tal de protegir-les. Podeu consultar més informació a través de la coordinadora de projectes del sector o veient la següent [fitxa](#).

2. Reunió amb la família

Oferim l'opció de fer una **reunió entre família i equip de monitores** on...

---

¹ Extret del document "Lleure i discapacitat" d'ECom.

1. Hi poden assistir les monitores del grup d'edat corresponent, membres de la **Comissió d'Atenció a la Diversitat** (si existeix) i de la **Comissió de Famílies** de l'esplai. Intentem ser com menys monitores millor, per no atabalar la família i donar-los una monitora referent clara.
2. Cal que siguem **sinceres i realistes**, però també que ens mostrem **segures i animades**: deixar que els infants o joves facin activitats de lleure fora del que és l'àmbit escolar és un gran pas per a les famílies i cal donar una imatge tranquil·la i segura.
3. Els podem oferir els principals **documents** de l'esplai:
  - Ideari
  - Projecte educatiu
  - Calendari
  - FAQs de l'esplai en diferents idiomes
  - Fitxa d'inscripció
4. **Informació que podem compartir**:
  - **Funcionament general de l'esplai**: molt en genèric explicant què és un esplai, l'horari en què farem activitat, espais de participació.
  - **Característiques del grup** d'infants al qual participarà.
  - **Inscripcions i beques**: cal que expliquem quin serà el procés d'inscripció de l'infant, les quotes i les beques que oferiu com a esplai.
  - **Ensenyar-los el local**: si a la reunió també ha vingut l'infant, podem ensenyar-li quin serà l'espai on farà les activitats habitualment.
5. **Informació que ens poden compartir**:
  - Quin tipus d'**atenció personalitzada** necessita, tant l'infant com la família. Per exemple: cada quant podrà assistir l'infant, suport que necessiti per realitzar certes activitats, si utilitzen algun canal de comunicació en concret amb l'infant/jove (pictogrames, llengua de signes), etc.
  - **Contactes d'altres agents educatius** que ens puguin ajudar en l'acompanyament de l'infant.
  - **Canals de comunicació preferits**: preguntem a la família quins canals de comunicació hem d'utilitzar per comunicar-nos amb elles (telèfon, correu electrònic, oral...).

Un cop acabi la reunió és molt important que acordem:

1. **Tasques a realitzar** per tal que l'acollida a l'infant sigui fluida.
2. **Responsables** que entomaran les tasques. És molt important que les tasques mai recaiguin sobre l'infant i, sempre que sigui possible, es fomentarà el **suport entre iguals**. També és important que l'atenció a la diversitat **no recaigui només a l'equip de monitores del grup** on participarà l'infant; pot ser una bona idea repartir tasques entre altres monitores.
3. **Canals de comunicació** mitjançant els quals mantindrem el contacte entre la família i l'equip de monitores.
4. **Vies de resolució de conflictes** que puguin aparèixer.

Benvinguda a l'esplai

Els primers dies podem **quedar una estona abans amb la família i l'infant**. Normalment, les hores d'entrada i sortida de l'esplai són una mica caòtiques i no acostumen a ser un bon moment per fer una bona benvinguda. Els podem explicar **com funciona l'hora d'entrada a l'esplai**: on quedeu amb el grup normalment, a quines monitores s'han de dirigir...

Cal que **la resta de monitores sàpiguen que aquell dia ve una família o infant nou**, ja que pot ser que els hagin de resoldre dubtes o orientar-les.

Els primers dies farem la benvinguda en els àmbits de...

1. ... la família.

Un espai que podem aprofitar són les reunions amb les famílies de l'esplai. És una bona idea **fer una reunió amb les famílies del grup d'edat un cop al trimestre**, per tal de que sàpiguen com anirà el trimestre i els objectius principals del grup. També és un molt bon moment perquè es coneguin, es posin cara i facin xarxa entre elles. Per això, cal **potenciar espais de coneixença** entre les famílies.

Podem fer dinàmiques com:

- **Presentem-nos!**: donem 5 minuts perquè les famílies parlin en parelles i després hauran de presentar a la persona amb la qual han parlat.
- **La Cadira Calenta**: posem una cadira al mig de la sala i caminem al voltant. Proposem a les famílies que pugin a la cadira per dir valoracions o observacions de l'esplai. La resta de famílies i monitores s'han de col·locar més a prop o més lluny de la cadira en funció de com d'acord o en desacord estan de l'afirmació.

2. ... el grup d'edat.

Algunes recomanacions per una bona acollida d'infants al grup d'iguals:

- En l'atenció a la diversitat, el grup d'iguals pot ser un important **suport**. Els infants no només poden ajudar a l'equip de monitores, sinó que se'n poden corresponsabilitzar i és bo que ho facin.
- Respecteu el ritme de tots els infants, fent que el grup faci activitats complementàries, etc., però sobretot **evitem els canvis de grup i les activitats diferenciades**.

Podem fer dinàmiques com:

- **El pistoler**: el joc del pistoler és un clàssic a l'esplai i te moltes versions. En aquest cas, podem jugar per recordar els noms de les membres del grup o també per representar figures i riure amb les teatralitzacions. En ambdós

casos crearem una rotllana amb una persona al mig, que tancarà els ulls mentre dona voltes senyalant a una persona. Quan s'ha decidit obre els ulls i la persona a la que senyala i les dels seus costats s'afanyen per teatralitzar allò que els ha demanat la del mig o per dir els seus respectius noms. En aquest joc podem optar per eliminar a les persones que s'equivoquen o no i, alhora, podem ser tant creatives com vulguem inventant noves versions que s'adaptin als gustos de les participants.

- **La cadira calenta:** fem una rotllana amb tantes cadires com persones menys una. Ens hi asseiem i una persona surt voluntària i es posa al mig. Aquesta diu una cosa que li agrada, per exemple “m'agrada anar a la platja”, i totes aquelles que també els hi agradi es canvien de lloc. Com que manca una cadira, una persona es quedarà al mig i dirà quelcom que li agrada. Així consecutivament fins que coneguem els gustos de les membres del grup i les afinitats.

3. ... l'equip de monitores.

Una bona idea pot ser que cada família tingui una **monitora referent**. Això no ha de significar que les altres monitores no tinguin relació amb la família en qüestió, però ens pot ser útil en dos sentits:

- **De cara a les famílies** algunes vegades dona la sensació que som moltes monitores i que canviem molt sovint. Si cada any fixem una monitora referent, els pot donar més estabilitat, per tal d'establir una persona d'aquell curs a qui dirigir-se quan sigui necessari.
- **De cara a l'equip de monitores** per poder fer un seguiment més acurat de la participació de les famílies. Si cada una de les monitores té com a tasca fer un seguiment de la participació dels infants i famílies, ens pot ajudar a detectar qualsevol problema que hi pugui haver amb més antelació.

A nivell intern és molt important **definir les tasques concretes de la monitora referent**, perquè no sigui una figura que caigui en l'oblit. Algunes de les tasques poden ser:

- Fer un **seguiment de la participació** de l'infant i la família a l'esplai.
- Ser la **persona de contacte** en cas de dubtes per part de la família.
- En cas que calgui, fer el contacte amb altres agents educatius de l'infant, com per exemple l'escola o altres entitats on pugui participar.

També és important que **expliquem aquestes tasques a la reunió amb les famílies**. Així sabran que poden comptar amb vosaltres per aquestes tasques en concret i visibilitzeu la tasca educativa que feu.

Seguiment dels infants

Podem fer el seguiment dels infants a través de les següents eines: Comissió d'Atenció a la Diversitat, el grup d'edat, la relació amb la família i la relació amb altres agents educatius.

Comissió d'Atenció a la Diversitat

Una bona pràctica pot ser la creació d'una Comissió d'Atenció a la Diversitat formada per:

- **Famílies**
- **Monitores:** responsables de l'esplai o no.
- **Infants i/o joves**

Aquesta comissió es pot reunir de manera periòdica per tal d'**avaluar** la inclusió i la diversitat a l'esplai i **incorporar i modificar** algunes activitats o accions de l'esplai. També pot ser qui es **reuneixi amb les famílies que ho demanin** per tal de fer una bona acollida als infants.

A més, la comissió es pot encarregar de parlar amb les monitores de cada grup sobre els conflictes que van apareixent i la manera de gestionar-los, per tal de donar suport a les referents de cada grup d'edat. Això ens pot servir per consensuar opinions, poder fer un anàlisi crític de les nostres intervencions i establir propostes de millora.

És important que les persones que formin part d'aquesta comissió tinguin coneixements previs sobre les diversitats i estiguin interessades i disponibles en formar-se de manera continuada. Des de l'Escola Lliure El Sol s'ofereixen **formacions adaptades a les vostres necessitats** que podeu demanar a través de la coordinadora de projectes del sector.

Grup d'edat

Hem de vetllar perquè cada tarda d'esplai hi hagi un moment de **diàleg i compartir sensacions** deixant molt clara la norma de **no jutjar les aportacions dels altres**: només pot parlar la persona que està compartint el seu estat emocional.

De la mateixa manera, **no tinguem por de preguntar si algú necessita la nostra ajuda!** No tots els infants es senten còmodes expressant-se en grup. Vosaltres les coneixeu més bé que ningú i podeu detectar si necessiten la vostra ajuda o no. Si és el cas, podeu buscar **algun moment a soles amb l'infant/jove** sense aïllar-lo bruscament del grup ni forçar la situació i preguntar-li com se sent, si està a gust amb el grup, si el podeu ajudar en alguna cosa... No forceu la situació, però **mostreu-vos obertes i disponibles** per si aquest infant/jove vol recórrer al vostre suport en algun moment.

Quan ens trobem amb conflictes, podeu seguir les recomanacions de la **Infografia de Gestió de conflictes amb infants** i la [Guia de facilitació de grups](#) de Fil a l'agulla.

És útil generar **espais de seguiment diversos** (grups petits, parelles, referents, grups d'iguals...), per assegurar que tots els infants troben l'espai per sentir-se còmodes i compartir amb nosaltres el seu estat emocional:

- Fer “padrins/es” entre els infants. Definint conjuntament quines funcions han de tenir i com han de vetllar perquè estiguin mútuament a gust al grup.
- Fer valoracions sempre amb els infants/joves i després recollir-les l'equip de monitores:
  - Valorar a través de la **expressió artística** (dibuix, dansa, teatre...).
  - Valorar amb la dinàmica del **termòmetre** (marquem una ratlla al terra i un extrem serà el màxim i l'altre el mínim. Diem frases valorant i els infants s'han de col·locar a la ratlla en funció de com d'acord estiguin amb la frase).
- Aprofitar les sortides! Són espais on es generen ambients de confiança especials. Creem sortides i excursions adaptades a cada grup des del començament. En el cas de que en vulguem repetir alguna, la repassarem per adaptar-la.

Algunes recomanacions...

1. No posar-se nerviosa, tenir paciència i no anticipar-se al que els infants volen dir o fer.
2. Tractar-los d'acord amb la seva edat, no com si fossin més petits/es, no pressuposar limitacions cognitives.
3. No parlar com si no hi fossin presents, i, en cas que hi sigui, no dirigint-nos a l'acompanyant.
4. Si algun infant va en cadira de rodes, té problemes auditius o de visió, facilitar una postura còmoda per a la comunicació. No agafar la cadira, o iniciar el moviment sense avisar.
5. Preguntar quin tipus d'ajuda els cal i amb quin suport se senten més còmodes.
6. Planificar activitats dissenyades per a tothom, evitant dissenyar activitats no inclusives per després adaptar-les. Això ens demana una mica més d'enginy i dedicació però poc a poc veurem com es converteix en quelcom rutinari.
7. Explicar les activitats de manera que tot el grup pugui entendre què farem, evitant haver de fer una explicació a part per aquells infants/joves en concret. Per exemple, si hi ha un infant al grup que utilitza pictogrames, els podem utilitzar des del principi per tal de fomentar la inclusió d'aquest mètode comunicatiu.
8. Tenir paciència i donar temps a l'adaptació mútua entre les membres del grup i amb les monitores.

Relació amb la família i/o referents tutelars

Mai suposar que les conductes de la família o de l'infant són degudes a la seva cultura, en la relació amb la diversitat o a altres estereotips que tinguem. Les persones no som un "recipient" de cultura i tot el que fem es veu condicionat per això, sinó que som complexes.

Per això és molt important que establim **canals de comunicació constants** amb les famílies per conèixer-les a fons, cadascuna amb la seva complexitat. De la mateixa manera, cal que aquests canals de comunicació s'adaptin a les famílies: al començar el curs els podem preguntar per quin canal de comunicació prefereixen que ens comuniquem.

No oblidar la comunicació oral! De vegades ens perdem en correus i WhatsApps, però oblidem el canal de comunicació més directe. Aprofitem els **moments d'arribada i sortida de l'esplai** per parlar amb les famílies, saber com estan, explicar com ha anat el dia i assegurar que mantenim el vincle.

A més, ens podem trobar amb la situació de que les persones que acompanyin a l'infant o jove no siguin la seva família, sinó **altres persones referents** com la família extensa, famílies d'acollida, professionals de centres residencials d'acció educativa, entre altres. En cada cas, tindrem en compte la situació per tal d'adaptar-nos a les seves necessitats i evitarem els comentaris excloents amb la seva situació.

Treball en xarxa

La nostra tasca educativa a l'esplai és més rica si tenim vincles amb altres agents educatius. Fer el seguiment dels infants amb altres professionals suposa un volum de feina molt gros i no podem assumir-ho per tots els infants de l'esplai. De totes maneres el treball en xarxa ens pot ajudar en dos sentits:

- A nivell **transversal**, ens pot ajudar a conèixer com treballen des de les altres entitats, proporcionant-nos eines que podem incorporar a l'esplai.
- A nivell **específic** podem treballar plegades per donar suport a un infant/jove en concret.

Cal tenir en compte, sempre, que és molt important **cuidar els vincles** amb les entitats o agents amb els quals treballem en xarxa. Molt fàcilment les relacions es personalitzen i un cop la persona que se n'encarregava deixa l'esplai, costa tornar-hi a tenir relació. És important que planifiquem bé el relleu d'un any a l'altre pel què fa a contactes amb entitats.

Escola i institut

L'escola i l'institut són els **espais educatius formals de referència** per a les famílies, els infants i joves; hi passem una gran part de la nostra vida infantil i juvenil, i es converteixen en un marc educatiu dins i fora de l'aula.

“Els centres educatius es classifiquen en **públics i privats**, segons la seva titularitat. Quan la titularitat correspon a una administració pública (Departament d'Educació, diputació, administració local i altres departaments) parlem de centres públics; quan la titularitat correspon a una persona física o a una persona jurídica de caràcter privat parlem de centres privats; si el centre privat té ensenyaments sostinguts amb fons públics rep la denominació de centre privat concertat”².

En tots aquests centres hi ha els **professionals de referència** (mestres, educadors/es socials, vetlladors/es, entre altres) amb els que ens podem coordinar per tal d'oferir un **acompanyament més personalitzat** a les persones que ho necessitin.

Sovint des de l'escola i l'institut recomanen a les famílies que els infants i/o joves acudeixin a l'esplai per tal de treballar alguns aspectes (fomentar l'autonomia i la socialització, treballar els valors, conèixer altres realitats...), així que pot ser un bon moment per estar en contacte amb l'escola/institut i treballar de manera coordinada, fent un **seguiment del cas i establint accions conjuntes**. A més, des del centre també ens poden donar suport en la comunicació amb la família, ja que hi ha casos en que aquesta comunicació no és tant fluïda com ens agradaria.

La família també pot ser un vincle entre el centre d'educació formal i l'esplai.

Tant si volem buscar nous infants i joves, com si volem fomentar el treball coordinat amb les escoles i instituts, podem dedicar una estona a situar tots aquests centres en un mapa del nostre barri/municipi i cercar els contactes de cada un. A més, també pot ser útil saber a quin centre formatiu assisteixen les participants a l'esplai i a qui hem d'acudir, en cas de que ho valorem.

A més, podem proposar a les escoles i/o instituts més propers fer dinàmiques per donar a conèixer l'esplai i la tasca que hi fem i, també, podem fer una activitat conjunta entre el centre educatiu formal i l'esplai.

Serveis socials

Ens adreçarem als Serveis Socials quan ens trobem amb situacions relacionades amb el treball amb infància o adolescència en *situació de vulnerabilitat*³. Aquesta situació podrà

---

² Departament d'Educació. Tipus de centres

<http://ensenyament.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/centres/tipus-centres/>

³ «La infància vulnerable es considera com els infants en els que es presenten situacions (individuals, familiars i/o

necessitar d'**orientació i/o coordinació entre l'esplai i els Serveis Socials**, per tal de donar suport i acompanyar a les participants i les seves famílies. També ens podem trobar davant d'una situació en la que l'equip de monitores de l'esplai detectem una situació de desemparament, de risc o vulnerabilitat d'un/a participant de l'esplai.

A més, l'esplai també pot esdevenir una **entitat receptora de menors derivats de Serveis Socials**, on haurem d'assegurar una coordinació i seguiment, ja que això permetrà una millor inclusió de l'infant i de la família a l'esplai, i una atenció més acurada a les necessitats de cada cas.

Així doncs, és necessari que des de Serveis Socials coneguim quina tasca estem fent a l'esplai, quin projecte tenim i quin tipus d'activitats acostumem a fer. Si no coneixeu a les professionals de Serveis Socials del vostre municipi/barri pot ser un bon moment per fer el primer pas, acostar-vos-hi i fer una primera reunió per veure si podeu treballar conjuntament; i si els coneixeu, és el moment idoni per consolidar la vostra relació i continuar coordinant-vos.

Pot ser útil proporcionar a aquest servei les [FAOs en diferents idiomes](#) per tal de que les puguin distribuir entre les famílies.

Cal que tinguem en compte aquest vincle quan es presenten situacions de **relleu** a l'equip de monitores, ja que hem de vetllar perquè l'infant o jove i la família no es quedin sense un referent clar de l'esplai.

A Esplac disposem d'un **protocol per facilitar i orientar la relació entre l'esplai i els Serveis Socials**. Per accedir-hi només cal que us poseu en contacte amb la coordinadora de projectes del vostre sector.

A més, és important que l'equip de monitores de l'esplai es formi de manera continuada, per tal d'adquirir recursos i aprendre a com gestionar les situacions concretes. Teniu a la vostra disposició les **càpsules formatives de l'Escola Lliure el Sol**, que podeu demanar a través de la coordinadora del vostre sector.

Altres entitats

Sense anar més lluny, moltes altres entitats ens poden donar suport a l'hora de fer una bona acollida i donar atenció personalitzada als infants i joves dels nostres esplais: alguns infants i joves participen en altres entitats, potser hi ha entitats de la zona que ens poden oferir recursos per donar suport als participants, etc. Podem distingir tres maneres de treballar en xarxa:

- **Col·laborar puntualment** per necessitats específiques de les entitats. Per exemple, creiem que a un grup d'infants els pot anar molt bé, de manera puntual, treballar amb una altra entitat d'educació en el lleure del territori, ja que hi tenen amics en comú i els pot servir per motivar-los a assistir a l'esplai. També ens podem trobar

---

socials) que poden incidir desfavorablement en el seu desenvolupament personal i social» (Butlletí 901 - CRAJ)

que alguna entitat específica compti amb recursos i/o assessorament per tal de donar l'atenció personalitzada corresponent als nostres infants i joves.

- **Crear aliances**, amb l'objectiu d'unir les dues entitats. Per exemple, podem compartir recursos, formacions, etc., de manera regular amb altres entitats properes. Una bona manera de començar pot ser fent un llistat de les entitats del territori, contactar-hi per donar-nos a conèixer i posar en comú els objectius. D'aquesta manera, sabrem que ens tenim en compte mútuament per allò que ens calgui.
- **Formar part d'entitats de coordinació**: finalment, també podem treballar en xarxa de manera estable, creant entitats de coordinació entre aquelles entitats que tenim objectius comuns.

Comptem amb la **dinàmica de relació de l'esplai amb l'entorn** que podeu demanar a través de la coordinadora de projectes del vostre sector. Aquest recurs us pot ajudar per veure, de manera clara i senzilla, amb quins agents socioeducatius, culturals o d'altres tipus establím relacions de coordinació i cooperació, i quines són les accions i/o activitats que, a través del treball en xarxa, gestionem des de l'esplai. A més, aquesta dinàmica la podem fer amb els grups d'edat més grans i que siguin elles mateixes les que situïn els centres del barri/municipi on acudeixen, com l'escola o l'institut, Serveis Socials, altres associacions...

Us recordem que Esplac i Casals de Joves hem creat i actualitzem constantment el [Mapa d'Entitats](#) on hi podeu trobar entitats de tot Catalunya que treballen a través de les diferents diversitats i que us poden oferir tant recursos, com assessoraments, etc. És molt important que **coneguem les entitats del nostre territori**, que la relació sigui recíproca i que, sobretot, cuidem el vincle que hi tenim!

Què t'ha semblat aquest recurs?

Hi manca quelcom?

Digues la teva en [aquesta enquesta](#)